

САКУН А.О., КУТКОВИЙ Д.О., ПАЩЕНКО П.С. (УКРАЇНА, ХАРКІВ)

ВПЛИВ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ НА БІОРІЗНОМАНІТТЯ: ВТРАТА ВИДІВ ТА ПОРУШЕННЯ ЕКОСИСТЕМНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

*Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
61022, вул. Курличова, 2, Харків, Україна; Antonina.Sakun@khpri.edu.ua*

Abstract. Biodiversity is the foundation of ecosystem stability, ensuring the balance of natural processes and supporting the life of all organisms. However, military conflicts have a catastrophic impact on flora and fauna, leading to species loss, the destruction of natural habitats, and the disruption of ecosystem connections. It is crucial to study how combat operations alter natural processes and what long-term consequences this has for ecosystems.

Обстріли, вибухи, використання хімічної та вогнепальної зброї призводять до знищення флори та фауни. Величезну загрозу становлять пожежі, що виникають через військові дії, оскільки вони нищать цілі екосистеми, зменшують кормові ресурси та спричиняють гибель тварин. На рисунку 1 наведено заповідяну шкоду для екологічно важливих територій України (рис.1). Значним фактором впливу є забруднення довкілля токсичними речовинами, що входять до складу вибухівки, паливно-мастильних матеріалів та військової техніки. Важкі метали, залишки боєприпасів, нафтові плями та радіоактивні речовини потрапляють у ґрунт і воду, створюючи небезпеку для всієї екосистеми. Це призводить до отруєння тварин і рослин, порушення харчових ланцюгів та зниження чисельності популяцій. Особливо вразливими є водні екосистеми, які страждають від забруднення хімічними речовинами, що змінюють рівень рН води, порушують кисневий баланс та спричиняють загибель риб та інших водних організмів.

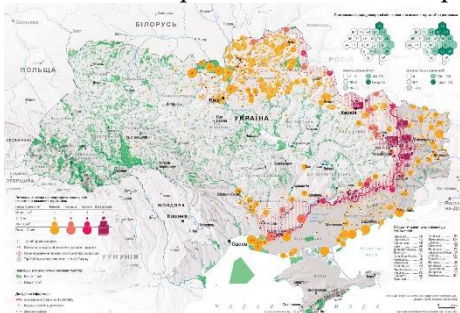

Рис. 1 Заповідяна шкода для екологічно важливих територій України (з 2022 р.)

Війна також змінює поведінку тварин, спричиняючи їх масову міграцію. У регіонах, де ведуться бойові дії, значна частина фауни змушена покинути свої природні ареали, що порушує екологічну рівновагу та створює дисбаланс у хижо-жертвених відносинах. Нерідко на зміну місцевим видам приходять інвазивні види, які швидко адаптуються до змінених умов і витісняють аборигенні популяції, що ускладнює відновлення екосистем після завершення конфліктів.

Історичний досвід демонструє руйнівний вплив війн на довкілля. Наприклад, під час війни у В'єтнамі застосування «Агент Оранж» призвело до втрати мільйонів гектарів лісів і загибелі численних видів. Унаслідок нафтових пожеж під час конфліктів у Перській затоці екосистеми пустель і морських акваторій зазнали значної деградації.

Війна в Україні спричинила масове забруднення природоохоронних територій, руйнування лісових масивів, забруднення водних ресурсів і значні ризики для рідкісних видів тварин і рослин. Для мінімізації наслідків військових конфліктів необхідно розробляти міжнародні екологічні ініціативи, спрямовані на моніторинг стану довкілля, відновлення пошкоджених екосистем та очищення забруднених територій.

Важливим завданням є розмінування земель, відновлення лісів і водних ресурсів, а також посилення відповідальності за екологічні злочини у воєнний час. Лише комплексний підхід до збереження біорізноманіття допоможе пом'якшити екологічні наслідки військових конфліктів та сприятиме відновленню природних територій після бойових дій.